

Górnnicze Święto - Barbórka

4 grudnia

Skąd nazwa święta?

- **Od świętej Barbary** uznanej za patronkę dobrej śmierci.
- Jej kult jest szczególnie silny tam, gdzie zagrożenie śmiercią jest duże.
- Niemal w każdym górniczym domu figurka patronki zajmuje szczególne miejsce i jest otaczana czcią.

Kim była Św. Barbara?

- Żyjąca w III wieku męczennica,
- Jedna z Czternastu Świętych Wspomożycieli,
- Święta Kościoła katolickiego i prawosławnego.

Św. Barbara – dane historyczne

- Córka bogatego poganina Dioskura w Azji Mniejszej. Pobierała nauki w Nikomedii, gdzie przyjęła chrzest i złożyła śluby czystości,
- Dioskur, w obawie o pozycję społeczną, zamknął córkę w wieży, doprowadził do jej procesu przed sądem i następnie osobiście wykonał wyrok, obcinając córce głowę,
- Egzekucji towarzyszyły cuda i dziwy – ojca spotkała kara – zginął od uderzenia pioruna, natomiast Barbara zmarła w glorii i chwale – komunię przed egzekucją podał jej świetlisty anioł.

Kult Św. Barbary

- Kult św. Barbary trwa nieprzerwanie w wielu krajach i środowiskach.
- Przedstawia się ją w długiej szacie z pasem na biodrach, z nakrytą głową, w koronie lub czepcu, trzymającą kielich z hostią, miecz lub strusie pióra - symbolizujące męczeństwo.
- Zawsze w tle pojawia się trzyokienna wieża.

Komu patronuje?

Patronka:

- górników,
- dziewic i wież,
- artylerzystów,
- marynarzy, architektów,
- różnych grup budowlanych, kowali, kamieniarzy, dzwonników, kucharzy,
- więźniów,
- flisaków.

Obyczaj

- Barbórka jest zwyczajem dorocznym i obyczajem świątecznym na Górnym Śląsku praktykowanym od początku XIX wieku.
- Obchodzona 4 grudnia, w dniu wspomnienia św. Barbary,
- Wpisała się w przestrzeń kulturową regionu dzięki przekazom pokoleniowemu i środowiskowemu.
- Stanowi nieodłączny element górniczej tożsamości.

Barbórka na liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego

Wpisanie Barbórki na tę prestiżową listę z pewnością zagwarantuje pamięć o górnikach, którzy przez wiele dekad ciężką pracą przyczyniali się do rozwoju całego regionu.

Pielęgnowanie tradycji, przekazywanie ich z pokolenia na pokolenie umacnia śląską tożsamość.

„repliki wpisu Barbórki na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego”.

Święto górników - zwyczaje

Święto patronki górników rozpoczyna się uroczystym przemarszem orkiestry górniczej, ubranej w tradycyjne górnicze stroje, a następnie mszą świętą i odśpiewaniem hymnu.

Najbardziej znany obyczaj "skok przez skórę"

- Zwyczaj przyjmowania nowych adeptów do braci górniczej.
- Prowadzonych przez majora odzianego w górniczy kołpak ozdobiony lisią kitą i szpadą.
- Zanim młodzi adepci wykonają skok przez skórę muszą odpowiedzieć na pytanie Starego Strzechy:
 - ✓ „Czy gotowi jesteście lisy wejść do stanu górniczego?”
 - ✓ na co odpowiadają: „Tak jest, bo w czasie nauki oraz praktyk zapoznaliśmy się ze światem górniczym”.

Tradycyjny strój górniczy

- **Czako** – wysoka i sztywna czapka z pióropuszem, chroniła głowę górnika
- **Pióropusz** – miotełka z ptasich piór, którą górnik wymiatał drobny gruz z otworów strzałowych. Pióropusz zielony oznacza członka nadzoru, biały - sztygara, czarny - zwykłego górnika, czerwony - członka orkiestry górniczej.
- **Peleryna** – pełniła rolę kaptura chroniącego przed wodą kapiącą ze stropów

Godło górników

- Na górnicze godło składa się *pyrlik* i *żelosko*.
- *Pyrlik* to młotek, który służy do uderzania w *żelosko*.
- *Pyrlik* i *żelosko* to najstarsze narzędziami górnicze.
- Jako ciekawostkę, można dodać, że wcześniej godłem górnictwa był róg.

